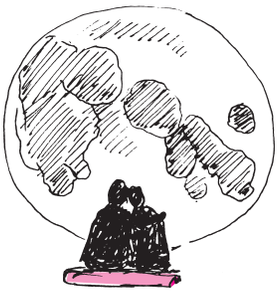

Listopad zacznie się dobrą widocznością Księżyca przed świtem, który pięknie ukaże swoje światło popielate. Pierwszego dnia miesiąca przed północą naszego czasu Srebrny Glob przejdzie przez ostatnią kwadrę, wschodząc 7° i 12° na północny zachód od, odpowiednio, Marsa i Jowisza, podążając ku nowiu 9 XI. Kolejne 6° od Jowisza w tym samym kierunku znajdzie się Regulus, najjaśniejsza gwiazda Lwa. Dobę później Księżyc w fazie 37% wzejdzie 1,5° pod Jowiszem i 4,5° od Regulusa, zmniejszając do rana dystans doń o 2°.

Czerwona Planeta do końca miesiąca pokona 13° wzdłuż ekliptyki, przechodząc 16 XI 75′ na północ od Jowisza, który w tym samym czasie przesunie się o 2,5°. Dziesięć dni później Mars spotka się z gwiazdą α Lwa, mijając ją w odległości 100′. W listopadzie Mars pojaśnieje do $+0{,}5^m$, zwiększając średnicę tarczy do 8″ przy wyraźnej fazie poniżej 90%. Jowisz w tym czasie pojaśnieje do $-2{,}2^m$, a jego tarcza przekroczy średnicę 39″.

Planety ułatwią odnalezienie jasnej wciąż mirydy R Leo. W połowie listopada Jowisz przejdzie 2,5° na północ od niej. Sama gwiazda znajduje się 5° na zachód od Regulusa, niedaleko gwiazd 18 i 19 Leonis, z którymi można porównywać jej blask.

7 XI Srebrny Glob wzejdzie w towarzystwie Wenus i Spiki, czyli najjaśniejszej gwiazdy Panny, prezentując tarczą w fazie zaledwie 4%. Wszystkie trzy ciała niebieskie o świcie zajmą pozycję na wysokości około 6° nad południowo-wschodnią częścią nieboskłonu. Tego ranka Wenus znajdzie się 100′ od Spiki. Księżycowi zaś zabraknie do tej pary 3°.

Wenus wchodzi na niebo poranne po koniunkcji dolnej ze Słońcem 24 X. Dzięki korzystnemu porannemu nachyleniu ekliptyki do widnokręgu da się ją dostrzec mniej niż dwa tygodnie po koniunkcji. Planeta w listopadzie zakreśli łuk wokół Spiki, zbliżając się do niej 10 XI na około 70′. Warto zapolować wtedy na Wenus, gdyż początkowo ma ona dużą tarczę i małą fazę. W dniu spotkania z Księżycem jest to odpowiednio 56″ i 6%. Do końca miesiąca Wenus zmniejszy tarczę do 40″, zwiększając fazę do 27%. Jasność planety urośnie od $-4{,}2^m$ do $-4{,}7^m$ i można próbować dostrzec ją w dzień, zwłaszcza podczas kolejnego spotkania z Księżycem 5 XII.

W drugiej połowie miesiąca niedaleko Wenus pojawi się Merkury. Pierwsza planeta od Słońca 21 XI osiągnie maksymalną elongację zachodnią niecałe 20°. Najwyżej na niebie Merkury wzniesie się o świcie 18 XI, przekraczając wysokość 7° i zbliżając się do pary Wenus-Spica na 13°. Osiem dni później planeta przejdzie 100′ od Zuben Elgenubi w Wadze i zniknie w zorzy porannej na początku grudnia, jeszcze zanim zbliży się doń sierp Księżyca. Jak zawsze przy widoczności porannej, Merkury oddala się od nas, dążąc do koniunkcji górnej, stąd zmniejszy on średnicę kątową do 5″ i zwiększy fazę do 90%, jaśniejąc przy tym od 0 do $-0{,}5^m$.

Na niebie wieczornym naturalny satelita Ziemi wyłoni się z blasku Słońca 13 XI, gdy w fazie 17% dotrze na 4° do Nunki, jednej z jaśniejszych gwiazd Strzelca. Cztery dni później zaś Księżyc przejdzie przez I kwadrę w Koziorożcu.

20 XI faza księżycowej tarczy przekroczy 80%, zajmując pozycję po około 6° od Saturna i Neptuna. Obie planety niedawno przeszły przez opozycję względem Słońca i są widoczne przez większą część nocy. Do końca miesiąca Saturn zmniejszy blask do $+0{,}7^m$ przy średnicy tarczy 19″. Neptun natomiast świeci blaskiem $+7{,}8^m$ i do jego dostrzeżenia potrzebna jest lornetka lub teleskop. Ostatnia planeta Układu Słonecznego kreśli swoją pętlę na niebie 2,5° na północny wschód od gwiazdy 5. wielkości 29 Psc, tworzącej wraz z innymi gwiazdami podobnej jasności układ, który przypomina miniaturowy Mały Wóz na pograniczu Ryb, Wieloryba i Wodnika.

24 XI Księżyc w pełni wzejdzie 3° na wschód od Plejad i jednocześnie 5° na północ od Urana, by do świtu zwiększyć dystans do tej gromady gwiazd do ponad 10°. Dzień później Uran przejdzie przez opozycję względem Słońca, jaśniejąc do $+5{,}6^m$. Planeta porusza się ruchem wstecznym z maksymalną prędkością, pokonując przez miesiąc dystans ponad 1°. Pod koniec listopada przejdzie ona 1,5° na południe od gwiazdy 4. wielkości 37 Tau, która znacznie ułatwi jej odszukanie.

Na ostatni tydzień miesiąca Srebrny Glob przeniesie się na niebo poranne, dążąc do ostatniej kwadry 1 XII. W tym czasie 28 XI w fazie 84% zbliży się na 4,5° do Polluksa w Bliźniętach, kolejnej nocy natomiast zakryje południową część jasnej gromady otwartej gwiazd M44 w Raku. Zjawisko potrwa od godziny około 23 do 1. Obserwacje utrudni jednak duża faza księżycowej tarczy, przekraczająca 75%. W nocy z 29 na 30 XI Księżyc utworzy dość ciasny układ z Jowiszem, Marsem i Regulusem, zbliżając się do jaśniejszej z planet na 3°. W tym czasie Mars zajmie pozycję nieco ponad 2° od najjaśniejszej gwiazdy Lwa.

17 XI maksimum aktywności osiągną meteory z roju Leonidów. Ich radiant znajduje się w zachodniej części Lwa i wschodzi po godz. 22, a Księżyc do tego czasu zniknie za horyzontem. Są to bardzo szybkie meteory, osiągają prędkość 71 km/s. W tym roku prognozuje się niezbyt wysoką ich aktywność na poziomie 15 zjawisk na godzinę.

Ariel MAJCHER